

**Courses of Study
and
Scheme of Marking**

Class – VIII

"2020-2021"

THINGS TO REMEMBER FOR A QUALITY LIVING

- सत्यं वद।
Speak the truth
- धर्मं चर।
Lead a religious life.
- मातृ देवो भव।
Treat your Mother as God.
- पितृ देवो भव।
Treat your father as God.
- आचार्य देवो भव।
Treat your teacher as God.
- अतिथि देवो भव।
Treat your Guest as God.
- ओ३म् असतो मा सद्गमय।
तमसो मा ज्योतिर्गमय।
मृत्योर्मामृतं गमय।
O Lord! Lead me from Unreal
to Real, from Darkness to Light,
from Death to Immortality

TEN PRINCIPLES OF THE ARYA SAMAJ

1. God is the primary source of all true knowledge and of all that can be known through it.
2. God is Existent, Intelligent and Blissful. He is formless. Almighty, Just, Merciful, Urborn, Infinite, Unchallengeable, Beginningless, Incomparable, the Support and Lord of all, Omniscient, Imperishable, Immortal, Fearless, Eternal, Holy and the Maker of the universe. To Him alone worship is due.
3. The Vedas are scriptures of true knowledge. It is the duty of the Aryas to read them, hear them being read and recite them to others.
4. We should always be ready to accept the truth and give up untruth.
5. All actions should be performed in conformity with Dharma, that is, after due consideration of right and wrong.
6. The primary aim of the Arya Samaj is to do good for all, that is, to promote their physical, spiritual and social well-being.
7. We should treat all people with love, fairness and due regards for their merit.
8. One should aim at dispelling ignorance and promoting knowledge.
9. One should not only be content with one's own welfare, but should look for it in the welfare of others also.
10. One should regard oneself under restriction to follow altruistic rulings of the society, while all should be free in following the rules of individual welfare.

संस्कृतम्

‘भारतस्य प्रतिष्ठे द्वे संस्कृतं चैव संस्कृतिः’ अपूर्वः ज्ञाननिधिः संस्कृतभाषायां निहितः अस्ति। अनेकासु भाषासु संस्कृतशब्दानां बाहुल्यं वर्तते। अतः संस्कृतभाषायाः ज्ञानम् अन्यभारतीयभाषाणां ज्ञानाय सहायकम् एव अस्ति। एषा भाषा भारतीयभाषाणां परिपोषिका अस्ति। संस्कृतभाषा राष्ट्रिय-एकतायाः दृष्ट्या अतिमहत्त्वपूर्णा अस्ति। अष्टमकक्षायाः विद्यार्थिनः संस्कृतभाषया सम्यक् परिचिताः भवेयुः इति विचारयन् अयं पाठ्यक्रमः निर्धारितः।

अधिगम-उपागमाः

- ❖ संस्कृतभाषया कथितान् निर्देशान् श्रुत्वा पठित्वा च तदनुसारं व्यवहारं कर्तुं समर्थाः भवेयुः।
- ❖ संस्कृते लिखिताः लघुकथाः पद्यानि च श्रुत्वा तानि अवगच्छेयुः।
- ❖ संस्कृतभाषया लघुवाक्यानि वदेयुः।
- ❖ पाठ्यपुस्तके प्रदत्तान् पाठान् श्लोकान् च पठित्वा भावं ग्रहीतुं समर्थाः भवेयुः।
- ❖ प्रदत्तविषयं चित्रं वा आधृत्य संस्कृतेन सरलवाक्यानि रचयेयुः।
- ❖ श्लोकानां सस्वरवाचने समर्थाः भवेयुः।
- ❖ संस्कृतभाषया सरलपत्राणि लघून् अनुच्छेदान् च लेखितुं समर्थाः भवेयुः।
- ❖ संस्कृतभाषां साहित्यं च प्रति समुत्सुकाः भवेयुः।
- ❖ मातृभाषायां प्रयुक्तशब्दान् अभिज्ञातुं समर्थाः भवेयुः।
- ❖ नैतिक-सामाजिक-राष्ट्रियमूल्यानां विकासः भवेत्।

आन्तरिक-मूल्याङ्कनम्

1. चक्रीया परीक्षा 5 अङ्काः
 - एकस्मिन् सत्रे तिस्रः चक्रीयाः परीक्षाः भविष्यन्ति।
तासु द्वयोः एव अधिभारः ग्रहीतव्यः यत्र विद्यार्थिनः प्राप्ताङ्काः श्रेष्ठाः सन्ति।
2. बहुविध-मूल्याङ्कनम् 5 अङ्काः
 - अवलोकनम् (observation)
 - मौखिक-परीक्षणम्

Activate Windows
Go to Settings to activate
Windows.

- वैयक्तिकम्/सामूहिकं कार्यम्
- परिचर्चा
- बाह्य-गतिविधयः

3. निवेश-सूचिका (पोर्टफोलियो)

5 अङ्काः

(i) पत्रावली

(ii) पुस्तिका

मूल्याङ्कनार्थं निर्देशाः (शिक्षकेभ्यः)

- कार्यसंयोजनम्
- स्वच्छं शुद्धम् आकर्षकं च
- कार्यपूर्णता
- रचनात्मकता
- पाठ्यसहगामिन्यः गतिविधयः
- समयबद्धता

4. विषय-संवर्धनम्

5 अङ्काः

श्रवणभाषणकौशलसंवर्धनाय गतिविधीनाम् आयोजनम्।

- सम्भावितगतिविधयः

(i) निवेश-सूचिकार्थम् (पोर्टफोलियो)

- समयबद्धता
- परिवेशपरिचयः
- सूक्तिलेखनम्
- चित्रवर्णनम्
- आदर्शवाक्यलेखनम्
- ध्येयवाक्यलेखनम्
- श्रुतलेखः

(ii) विषयसंवर्धनार्थम्

- स्वपरिचयः
- सस्वरश्लोकगायनम्
- वार्त्तालापः
- एकलाभिनयः

- भूमिकानिर्वाहः
- कथाकथनम्
- भाषणम्

वार्षिकपरीक्षा

80 अङ्काः

प्रश्नपत्रस्य वर्गीकरणम्	अङ्काः	कालांशाः
अपठित - अवबोधनम्	10	10
रचनात्मक - कार्यम्	15	35
अनुप्रयुक्त व्याकरणम्	25	45
पठित - अवबोधनम्	30	50

पाठ्यक्रमः

खण्डः - 'क'

अपठित - अवबोधनम्

(10 अङ्काः)

(60-80 शब्दमितः एकः सरलसंस्कृतगद्यांशः)

10

खण्डः - 'ख'

रचनात्मककार्यम्

15 अङ्काः

- पत्रलेखनम् (रिक्तस्थानपूर्तिद्वारा) 5
- चित्रवर्णनम् अथवा अनुच्छेदलेखनम् 5
- अनुवादः (हिन्दीभाषया/आङ्ग्लभाषया लिखितानां पञ्चसरलवाक्यानां संस्कृतेन अनुवादः) 5

खण्डः - 'ग'

अनुप्रयुक्तव्याकरणम्

(25 अङ्काः)

- सन्धिः - दीर्घः, गुणः, वृद्धिः, यण् 3
- शब्दरूपाणि - राम, लता, फल, नदी, मुनि, साधु, अस्मद्, युष्मद्, किम्, तत्, एतत्, (त्रिषु लिङ्गेषु) 4

- सङ्ख्या - एकतः शतं पर्यन्तम् 3
(एकतः चतुःपर्यन्तम् त्रिषु लिङ्गेषु केवलं प्रथमा विभक्तौ)
- कारकाणि उपपदविभक्तयः च 4
द्वितीया - उभयतः, परितः, विना, प्रति
तृतीया - अलम्, काणः, बधिरः, सह, विना
चतुर्थी - दा, रूच्, स्वस्ति, नमः
पञ्चमी - बहिः, पृथक्, विना
षष्ठी - पुरतः, पृष्ठतः, उपरि, अधः
सप्तमी - विश्वस्, निपुण, स्निह्
- धातुरूपाणि (परस्मैपदिनः) - भू, गम्, दृश्, 4
स्था, स्मृ, पठ्, अस्, वद्, नम्, लिख्, पा, कृ,
(पञ्चलकारेषु)
(आत्मनेपदिनः) सेव्, लभ्, रूच् (लट्लृट्लकारयोः)
- प्रत्ययाः - क्त्वा, ल्यप्, तुमुन्, क्त, क्तवतु 3
- अव्ययपदानि - तदा, मा, सर्वत्र, इतस्ततः, 2
एकदा, अपि, बहिः, कदा, कुतः, कुत्र, कथम्,
किमर्थम्, पुरा, एव, नीचैः, उच्चैः, अधुना,
श्वः, ह्यः सहसा, अत्र, तत्र
- उपसर्गाः - अनु, अव, अधि, आ, उत्, उप 2
अति, अप, निर्, दुर्, दुस्, निस्, नि, प्र, प्रति,
परि, वि, सम्, सु, परा

खण्डः - 'घ'

पठित-अवबोधनम्

(30 अङ्काः)

1. गद्यांशाधृतम् अवबोधनकार्यम् 5
2. पद्याधृतम् अवबोधनकार्यम् 5
3. नाट्यांशाधृतम् अवबोधनकार्यम् 5
4. भावार्थः (रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेन) 2
5. प्रश्ननिर्माणम् 4

Activate Windows!
Go to Settings to activate
Windows.

6. श्लोकान्वयः (रिक्तस्थानपूर्तिमाध्ययेन)	2
7. कथाक्रमनिर्धारणम्	3
8. शब्दार्थचयनम्	4

पाठ्यपुस्तकम् - सुरभिः

1. सुवचनानि
2. वसुधैव कुटुम्बकम्
3. अहं नदी अस्मि
4. क्षमस्व महर्षे!
5. दिव्या गीर्वाणभारती
6. मधुराणि वचनानि
7. सफलं तस्य जीवितम्
8. क्रोधेन कार्यं न सिध्यति
9. अविश्वस्ते न विश्वसेत्
10. गुणाः पूजास्थानम्
11. हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः
12. स्वाध्यायात् मा प्रमदः (केवलं पठनार्थम् न परीक्षाकृते)

